

Nelilehtivesikuusi

Ishavshästvans
Hippuris tetraphylla

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

EU:n lajikoodi: 1960

Uhanalainen (LSA 1066/2023)

Rauhoitettu (LSA 1066/2023)

Ahvenanmaalla rauhoitettu ja erityisesti suojeltava
(ÅFS 88/2023)

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)

BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, heikkenevä

Luonnehdinta

Nelilehtivesikuusi on monivuotinen vesikasvi. Sen vaaka-suorasta maavarresta nousee kuusimaisia lyhyitä ja onttoja ilmaversoja. Lyhyet ja tylpät lehdet ovat kiehkuroina, ja yhdessä kiehkurassa on yleensä 4–6 lehteä. Lamparevesikuusella (*Hippuris vulgaris*) on 8–12 neulasmaista lehteä kiehkurassa. Näiden kahden lajin risteymäsyntyisenä pidettyä rannikkovesikuusta (*H. lanceolata*) voi olla vaikea erottaa nelilehtivesikuusesta. Rannikkovesikuusella on 6–8 lehteä, joiden muoto on kahden edellisen välistä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Nelilehtivesikuusi kasvaa niukkasuolaisessa murtovedessä pehmeäpohjaisissa ruovikon ja saraikon aukkopaikoissa tai laidunnettujen rantaniittyjen lampareissa. Sitä on kasvanut harvakseltaan melkein koko Suomen rannikolla, mutta nykyesiintymistä valtaosa on Perämeren pohjukassa.

Nykytila ja uhkatekijät

Nelilehtivesikuusi on vähentynyt voimakkaasti Selkämeren rannikolla. Suomenlahdelta se on hävinnyt. Itämeren rehevöityminen ja rantalaidunnuksen loppuminen ovat aiheuttaneet rantojen ruovikoitumista, mikä on luultavasti syynä lajin voimakkaaseen taantumiseen mannerrannoilla. Uusia laajoja esiintymiä on löytynyt Perämerellä saarten ympäristöstä, minne syntyy uutta kasvualustaa maankohoamisen seurauksena. Ilmastonmuutos voi muuttaa kasvupaikkojen jääolosuhteita. Myös risteytyminen lampare- ja rannikkovesikuusen kanssa saattaa osaltaan olla syynä lajin taantumiseen. Risteymä on nelilehtivesikuusta vahvempi kilpailussa tai parempi leviäjä. Suuret kannanvaihtelut vaikeuttavat lajin nykytilan arvioimista. Suurin osa lajin tunnetuista esiintymistä on suojeltuja.

Hoitosuositukset

Laji hyötyy merenrantaniittyjen laiduntamisesta ja niitosta. Saarten ympäristössä olevat populaatiot eivät kaipaa hoitoa. Nelilehtivesikuusen nykytilaa, biologiaa ja ekologisia vaatimuksia tulee selvittää ennen kuin yksityiskohtaisia hoitosuosituksia voidaan antaa.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Kalliovirta, M. 2017. Nelilehtivesikuusi (*Hippuris tetraphylla* L. f.). Teoksessa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. S. 230–232. Suomen ympäristö 1/2017.
- Uotila, P. 2012. Nelilehtivesikuusi – bred hästsvans. Teoksessa: Ryttylä, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 207–208. Tammi, Helsinki.

Kuva: Henry Väre, CC-BY-NC-4.0